Subject: VL: Aserikokset
Sent: 7.3.2025, 10.38.02

To: Hallintovaliokunta

Lähettäjä: Kanerva Janne (OM) <Janne.Kanerva@gov.fi>
Lähetetty: perjantai 7. maaliskuuta 2025 8.56

Aihe: Aserikokset

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne

Puhelinkeskustelumme perusteella hallintovaliokunta on halunnut lisätietoja Ruotsin sääntelyyn liittyvistä kysymyksistä. Ruotsin rangaistussäännöksiä on selostettu aserikostyöryhmän mietinnössä (s. 115 ja 116), johon on linkki nyt käsiteltävän hallituksen esityksen sivulla 6. Seuraavassa joitakin seikkoja parhaan käytettävissä olevan tiedon varassa liittyen Ruotsin rangaistussäännöksiin sillä varauksella, että asian selvittämisestä huolimatta joitakin seikkoja on saattanut jäädä myös huomaamatta tai tietoon tulematta.

Hallituksen esityksessä käsitellään (s. 80) Ruotsin hallituksen esitystä Prop. 2023/24:33, jolla aserikoksia koskevia rangaistussäännöksiä on siellä viimeisen kerran ankaroitettu. Nykyisin törkeästä aserikoksesta voidaan tuomita vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi ja erityisen törkeästä aserikoksesta vankeuteen vähintään kuudeksi vuodeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Ruotsin hallitus on katsonut, että rangaistukset on saatava vastaamaan rikosten vakavuutta ottaen samalla huomioon ampuma-aserikollisuuden tilannekuva ja kehitysnäkymät. Nämä lähtökohdat ovat samat kuin nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä sillä erolla, että Suomessa rikollisuustilanne ei ole päässyt lähimainkaan niin pahaksi kuin Ruotsissa. Mutta nyt ei myöskään ehdoteta yhtä kovia rangaistusasteikkomuutoksia kuin Ruotsissa toteutetut.

Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä Ruotsin tilannekuvaa käsitellään tiivistetysti (s. 80) perustuen Ruotsin hallituksen esitykseen Prop. 2023/24:33. Ruotsin hallituksen esityksessä viitataan siihen, että aikaisemmista lainsäädännön kiristyksistä huolimatta aserikosten ja ampumistapausten määrä on lisääntynyt (vuonna 2022 kirjattiin 391 ampumatapausta, joissa kuoli 62 ihmistä ja 107 ihmistä loukkaantui). Lisäksi nyt käsiteltävässä esityksessä todetaan seuraava (s. 80):

> ”Edellä todetussa esityksessä Ruotsin hallitus joka tapauksessa katsoo, että on aihetta vielä aikaisempaa vakavammin tarkastella muun ohessa luvatonta aseiden hallussapitoa ja niin, että keskitytään rikosten vakavimpiin muotoihin, joilla on ilmeinen kytkentä vakavaan väkivaltaan ja jotka ovat tavallisia rikollisverkostoissa. Ampuma-aseiden käytön lisääntyminen lisää vahingon riskiä koskien myös niitä henkilöitä, jotka eivät ole osallisina rikollisissa selkkauksissa. Ampuma-aseet antavat rikollisverkostoille mahdollisuuden säilyttää väkivallan pääomansa ja harjoittaa pelottelu- ja kiristystoimia. Tällaiset olosuhteet ovat Ruotsin hallituksen mukaan uhka avointa ja vapaata yhteiskuntaa vastaan ja vaikuttavat henkilöihin rikollisten ympäristöjen sisäpuolella ja ulkopuolella. Hallituksen esityksen mukaan vakava väkivalta on levinnyt Ruotsissa alueellisesti ja ei ole enää vain suurkaupunkeihin liittyvä ilmiö.”

Ruotsissa eri rikosten rangaistusasteikot yleisesti ottaen ovat lähellä suomalaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että ampuma-aserikosten rangaistusasteikkoja voidaan myös ruotsalaisen mittapuun mukaan pitää muihin rikoksiin verrattuna ankarina, erityisesti mitä tulee vakavimpiin ampuma-aserikoksiin. Tästä huolimatta esimerkiksi hallituksen esityksestä Prop. 2023/24:33 ilmenevän lausuntopalauteen perusteella ei näytetä merkittävästi kiinnitetyn huomiota rangaistusasteikkojen oikeasuhtaisuutta koskeviin kysymyksiin. Sama näyttää koskevan myös valtiopäivien asianomaisen valiokunnan (justitieutskott, mietintö 2023/24:JuU4) käsittelyä. Näyttää siis siltä, että poikkeuksellisen vakava rikollisuustilanne on johtanut siihen, että ankarien rangaistusasteikkojen omaksuminen on lainvalmisteluvaiheissa nähty asianmukaiseksi ja tarpeelliseksikin keinoksi taistella vakavaa ampuma-aserikollisuutta vastaan.

Ruotsin poliisi julkaisi tammikuussa 2025 tiedotteen ampumatapausten uhrien vähenemisestä. Vuonna 2024 ampumisissa menehtyneitä oli 44 verrattuna edellisen vuoden 54 kuolleeseen ihmiseen. Myös loukkaantuneiden määrä oli vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna (108 -> 66). Erot ovat vielä merkittävämpiä kuolleiden osalta (62) verrattuna edellä todettuihin vuoden 2022 tietoihin. Tiedotteessa arvellaan, että yksi asiaan vaikuttanut tekijä olisi poliisin tehostunut toiminta, minkä vuoksi tekijöitä saadaan aikaisempaa nopeammin kiinni. Samalla kuitenkin katsotaan myös, että on vaikea nimetä mitään yksittäistä uudistusta, jolla olisi ollut erityisen suuri vaikutus.

Pitkään Ruotsissa kyseisen rikollisuuden taso pysyi korkeana, mutta on ampumistapausten suhteen siis lähtenyt merkittäväänkin laskuun uhreilla mitaten. Muutaman vuoden tiedoista ja kehityskulusta ei voida kuitenkaan välttämättä tehdä vielä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Tiedossani ei ole ruotsalaista tutkimusta tai selvitystä, jossa olisi arvioitu rangaistusten toistuvan ankaroittamisen vaikutusta aserikollisuuteen ja aseilla tehtäviin rikoksiin.

Ystävällisin terveisin
Janne Kanerva

Tämä viesti on osoitettu ainoastaan sen tarkoitetulle vastaanottajalle ja se saattaa sisältää salassa pidettävää tietoa. Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti ja ilmoita asiasta välittömästi viestin lähettäjälle. Viestin sisällön, välitystiedon ja viestin olemassaolon hyväksikäyttäminen ja ilmaiseminen on kielletty laissa (laki sähköisen viestinnän palveluista 136 § 4. mom).

Detta meddelande gäller endast den avsedda mottagaren och kan innehålla sekretessbelagd information. Om du inte är den avsedda mottagaren ska du radera meddelandet och informera avsändaren omedelbart. Det är enligt lag förbjudet att utnyttja eller röja meddelandets innehåll, förmedlingsuppgifterna eller uppgifterna om meddelandets existens (136 § 4 mom. i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation).

This email message is intended only for the person(s) named in the message header and may contain privileged information. If you are not the intended recipient of this message, please delete the message and notify the sender immediately. Any disclosure or use of the content or traffic data of this message or the knowledge of its existence is prohibited by law (Act on Electronic Communications Services, section 136, subsection 4).
